

Vihorina
OSREDNJA KOROŠKA KNJIZNICA

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LESNA MITJA HORVAT — POKLADARSTVO IN KAPITALA INDUSTRIJA R. O.

LETO XXI — ŠTEVILKA 5

POŠTINA PLAČANA

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

»AMBIENTA« 88

Lesna na sejmu v Zagrebu

V prostorih zagrebškega velesejma je bil v času od 5. do 9. aprila 1988 organiziran specializiran sejem »AMBIENTA«. To je sejem pohištva, spremljevalne industrije za pohištvo in notranje ureditve. Nastal je z izločitvijo proizvodov notranjega in stavbnega pohištva iz splošnega spomladanskega sejma v samostojen mednarodni specializirani sejem na pobudo in več letno željo teh proizvajalcev. Res je, da je bil ta sejem prvič v takšni obliki, da je bil organiziran samo v petih rastavnih paviljonih, pa je že pokazal svoje prednosti pred splošnimi sejmi.

Na razstavnih prostorih so bili razstavljeni proizvodi skoraj vseh proizvajalcev notranjega in stavbnega pohištva v SFRJ. Opazne so bile razlike v kvaliteti

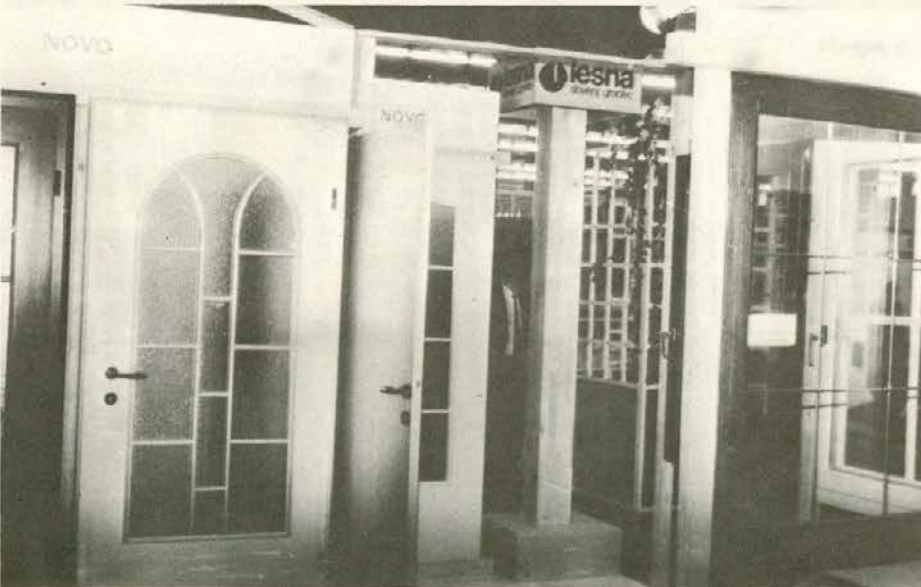
podobnih proizvodov različnih razstavljalcev, vidna je bila smer razvoja proizvodov posameznih proizvajalcev itd.

Pomembnosti tega sejma smo se zavedali tudi v Lesni in pričeli s pripravami na sejem že v mesecu februarju. Naš cilj je bil, da na sejmu ne le golo predstavimo proizvode, temveč da na sejmu izkoristimo maksimalno direktno propagando in s tem še bolj utrdimo naše ime med podobnimi proizvajalci v jugoslovanskem prostoru.

Razen standardnega proizvodnega programa smo na rastavnem prostoru, v velikosti 160 m², razstavili tudi nove programe. Novi programi, kot so kolekcija SUMO vrat ekkluziv, IZOLIR okna ekkluziv, sedežna garnitura LARA, so

Pred tiskovno konferenco — predsednik PO Lesne Mitja Horvat desno in Filip Jelen levo.

Na zagrebškem sejmu »AMBIENTA 88« smo razstavili nov tip vrat iz programa EXKLUZIV. Vrata nakazujejo novo smer razvoja v proizvodnji vratnih kril.

Obiskovalci sejma so pozitivno ocenili razstavljene eksponente. Tudi strokovna komisija je razstavljenemu programu vratnih kril dala najvišjo oceno kakovosti.

med obiskovalci sejma vzbudili veliko pozornosti.

Program ivernih plošč (vse vrste navadnih, gradbenih in oplemenitenih) smo predstavili proizvajalcem pohištva in ostalim uporabnikom. Predstavnike teh organizacij smo s posebnimi vabili vabili na naš razstveni prostor. Prav tako smo en dan namenili predstavitvi novih proizvodov predstavnikom projektivnih birojev, gradbenim operativam in arhitektom. Tudi te predstavnike s področja Slovenije, Hrvaške in severne BIH smo vabili z namenom, da čimbolj približamo naše proizvode osebam, ki se pri svojem delu dnevno srečujejo z njimi.

Nove razstavljene proizvode smo prijavili tudi posebni komisiji za ocenjevanje proizvodov, ki jo imenuje zagrebški velesejem. Komisija ni imela izdelanih kriterijev za ocenjevanje stavbnega pohištva in je v zaključnem poročilu zabeležila naslednje: »Stručni žiri smatra za

PREKINITEV DELA

11. aprila so mislinjski gozdarji prekinili delo in zahtevali izplačilo osebnih dohodkov; 12. so se jim pridružili še delavci TOZD Gozdarstvo Slovenj Gradec in delavci TOK Slovenj Gradec z isto zahtevo. Tega dne je na popoldanski seji izvršni odbor sindikata Lesne in odbor za gospodarjenje sklenil, da se stavka-jočim delavcem izplačajo osebni dohodki 13. aprila.

Zaradi izjemno težkega likvidnostnega stanja Lesne so strokovne službe predlagale, da bi premaknili izplačilo osebnih dohodkov na 18. oziroma 20. dan v mesecu. Tako bi

prihranili likvidna sredstva za poslovanje in si lahko izplačali tudi višje osebne dohodke. V mesecu marcu in aprilu so o tem predlogu razpravljale vse temeljne organizacije. Izvršni odbor sindikata in odbor za gospodarjenje sta predlog strokovnih služb dopolnila tako, da bi gozdarski tozdi izplačali osebne dohodke 14. v mesecu, ostali tozdi pa 18.

Približno dve tretjini temeljnih organizacij se je s predlogom strinjalo, ostali pa so zahtevali izplačilo na dan, kot je že leta v navadi.

Ker strokovne službe niso upoštevale sklepov tistih tozdov, ki se niso strinjali s premikom izplačila osebnih dohodkov, so le-ti prekinili delo. Ta prekinitev pa je bila samo povod, da so lahko izrazili vsa svoja

nezadovoljstva. Že nekaj let se slovenjegraški gozdarji z višino osebnih dohodkov ne morejo več primerjati z ostalimi slovenskimi gozdarji; ostajajo nekje na »repu«.

V predlagane rešitve za boljšo likvidnost delovne organizacije in vzporedno višjih osebnih dohodkov ne verjamejo. Izrekli so tudi kritiko na še vedno neuveljavljen sistem delitve osebnih dohodkov v nekaterih tozdi, kar povzroča velike razlike med vrednostjo enostavne enote dela.

Postavili so še cel kup vprašanj, kot so:

— Kdaj bo zaživel dejanski pri-spevek?

— Zakaj se je terenski dodatek izgubil v osebnem dohodku?

Sejem je tudi vedno priložnost za sklepanje poslov in pogodb.

Izolir okno exluziv.

potrebni, da na slijedečim priredbama treba razraditi kriterije za ocenjevanje gradevne stolarije i ističe vrlo pozitivan primjer kvalitetnih proizvoda »Lesne Slovenj Gradec. Osim nagradženih ambienata znatniji broj izlagača uložio je značajan trud u uredženju izložbenih prostora što bi žiri htio specialno istaknuti i to: Lesna Slovenj Gradec, Oriolik in drugi«.

Sejem je končan, naše ugotovitve, ugotovitve obiskovalcev in komisij za ocenjevanje proizvodov in ambientov pa so enotne, da so bili proizvodi zelo dobro in na primeren način predstavljeni, da je bila kvaliteta naših razstavljenih proizvodov korak ali še več pred enakimi proizvodi ostalih proizvajalcev, kar potrjuje tudi odločitev vodstva zagrebškega velesejma, ki je izbral za svojo tiskovno konferenco delovno organizacijo Oriolik in Lesno kot najuspešnejša razstavljalca.

Filip JELEN

Ugodno so bili ocenjeni tudi novi tipi razstavljenega oblažjenega pohištva, za katerega se kupci že zanimajo.

Pričakujemo lahko uspešno prodajo tovrstnih izdelkov.

— Zakaj imajo za slabo vreme obračunanih samo 60 % od predvidene mesečne akontacije osebnega dohodka?

Ponovno so izpostavili vprašanje organiziranosti Lesne in zahtevali, da se oživijo razprave o ločitvi pagonogozdarstva od lesne industrije.

Ob koncu so poudarili, da je osebni dohodek temeljna pravica delavca in brez njegove privolitve nima nihče pravice z njim razpolagati.

Izrekli so tudi kritiko vodstvu delovne organizacije.

Razprave o izplačilnih dneh temeljnih organizacij Lesne se nadaljujejo v mesecu aprilu in maju.

Ida Robnik

Pred poslovno stavbo TOZD gozdarstvo Slovenj Gradec so delavci vseh treh temeljnih organizacij postavljali svoje zahteve.

Kršitev delovnih obveznosti

V mesecih od januarja do marca 1988 je skupna disciplinska komisija DO LESNE obravnavala kršitve delovnih obveznosti in izrekla disciplinske ukrepe:

TOZD Žaga Otiški vrh

1. Branko RAČNIK — neopravičeno izostal z dela 4 dni — prenehanje delovnega razmerja, pogojno za dobo 1 leta; pavšalna odškodnina 31.048 din
2. Franc NOVAK — neopravičeno izostal z dela 11 dni — prenehanje delovnega razmerja

TOZD Gozdarstvo Slovenj Gradec

1. Branko ARL — ni pravočasno spravil posekanega lesa iz gozda, posekan les pa je napadel lubader — opomin

TOZD Gradnje

1. Slavko ZEČIČ — zaradi okvare kopača ni šel na gradbišče, o tem pa ni obvestil vodjo gradbišča — opomin
2. Boris DEBELAK — neopravičeno izostal z dela 1 dan, bil vinen na delu — javni opomin, pavšalna odškodnina 13.153 din
3. Miralem MEVKIČ — pri parkiranju kombija poškodoval Lado Nivo ter povzročil premoženjsko škodo v višini 200.666 din — javni opomin; odškodnina 100.000 din
4. Edo KOTNIK — neopravičeno uporabil službeno vozilo izven delovnega časa ter vozil v vinjenem stanju — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 6 mesecev

TOZD Blagovni promet

1. ŠUBERNIK Milan — neopravičeno izostal z dela 1 dan — javni opomin; pavšalna odškodnina 14.045 din
2. Dušan MERČNIK — neopravičeno izostal z dela 1 dan — javni opomin; pavšalna odškodnina 13.580 din
3. Božo VRBATOVIČ — poskušal prodati grede brez predhodnega merjenja, čeprav niso bile označene — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 9 mesecev

TOZD CLS Otiški vrh

1. Dušan PRAPERNIK — prišel vinen na delo in bil poslan domov — javni opomin — pavšalna odškodnina 14.007 din
2. Franc HARTMAN — ni preveril, če so vozila garažirana, tako je vozilo VOLVO obratovalo v prostem teku na mestu — javni opomin

3. Zdravko PLANŠAK — neopravičeno izostal z dela 1 dan, zamudil na delo 1 uro — javni opomin
4. Darko GREBENC — neopravičeno odklonil delo v podaljšanem delovnem času — javni opomin

TOZD Tovarna pohištva Pameče

1. Milena KAC — neopravičeno izostala z dela 1 dan — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 6 mesecev
2. Janez MLAČNIK — od 15. 12. 1987 ne prihaja več na delo — prenehanje delovnega razmerja
3. Jože FIDERSEK — neopravičeno izostal z dela 2 dni — javni opomin; pavšalna odškodnina 23.232 din
4. Simon HAUPTMAN — neopravičeno izostal z dela 3 dni — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 6 mesecev

TOZD TIP Otiški vrh

1. Rajko KRAJNC — poskušal odtujiti kolesa, ki jih je snel z gasilske prikolice — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 6 mesecev
2. Hasan HADŽIČ — zamudil na delo, predčasno zapustil delo — javni opomin
3. Vlado VUJEVIČ — od 30. 8. 1987 ne prihaja več na delo — prenehanje delovnega razmerja
4. Franc GRUBER — neopravičeno izostal z dela 3 dni — prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo 3 mesecev
5. Slobodan SOLDI — ni opravil dosledno svojih del in nalog, zato je prišlo do okvare reduktorja — razporeditev na dela in naloge (delavec na skladišču lesa) za dobo 3 mesecev
6. Roman OSOJNIK — odšel iz TOZD med delovnim časom brez dovolilnice — opomin
7. Miloš ROZMAN — poskušal odtujiti odrezke OP plošč — opomin
8. Enver SEJDIJAJ — neopravičeno izostal z dela 1 dan — opomin; pavšalna odškodnina 16.008 din
9. Ljubo TEJIČ — zamudil na delo — opomin
10. Miro HRANJEC — samovoljno vzel čeljustni nakladalec, pri tem pa ogrožal življenje sodelavcev — opomin
11. Jozo KELAVA — zapustil delovno mesto (prej pogojno prenehanje) — prenehanje delovnega razmerja

MARINŠEK-NOVAK Zdenka, dipl. iur.

Veliko zanimanje za lesarsko šolo

Viharnik je v avgustovski številki lani objavil kratko novico, da bo v okviru Srednje šole Edvarda Kardelja v Slovenj Gradcu z novim šolskim letom začel delovati dislociran oddelek mariborske lesarske šole. Obenem je izrazil prepričanje, da je bila ustanovitev oddelka lesarske šole utemeljena in bo koristna za lesarstvo v koroških občinah. Danes, po sedmih mesecih delovanja oddelka lesarjev, že lahko damo prve ocene dela in uspehov v tej usmeritvi, saj smo uresničili dobre tri četrtine delovnega programa, ki smo si ga zastavili v začetku šolskega leta.

Oddelak dela po prenovljenem predmetniku posebne izobraževalne skupnosti za lesarsko usmeritev. Splošno izobraževalne predmete poučujejo učitelji Srednje šole Edvarda Kardelja, strokovne pa ustrezni strokovnjaki delovne organizacije LESNA Slovenj Gradec.

Štiriindvajset fantov in deset deklet iz štirih koroških občin in velenjske se je zbralo v istem razredu. Pred nekaj meseci še nepoznani, so se kmalu ujeli v homogeno učno in delovno skupino z željo, da bi kar najhitreje dosegli cilj, ki so si ga zastavili: postati lesar širokega profila. Ker je vsak začetek težak, tudi pri teh učencih ni šlo brez težav. Te so pri prehodu iz osnovne šole v srednjo običajno povsem normalne in jih je mogoče s primernimi vzgojnimi prijemi in oblikami dela omiliti ali sploh odpraviti. Težave so se pokazale predvsem v različnih stopnjah znanj iz osnovne šole in nekoliko šibkejši motiviranosti za številne teoretične predmete, ki jih morajo obvladati že v prvem letniku.

Vendar nimamo razlogov za črnogledost; to so nam dokazali učenci sami, ki so v mesecu marcu uspešno opravili tudi že prvi teden delovne prakse. Praktični del pouka je potekal v tozdu Nova oprema, v prostorih vzorčno-učne delavnice, namenjene prav za učence lesarske usmeritve. Čeprav še neizkušeni in brez zadostnega znanja, so se učenci oprijeli dela z velikim zanimanjem in veseljem, saj je bil to prvi stik s tem, o čemer so morda sanjarili in razmišljali že mesece in leta: delo z lesom, oblikovanje, ustvarjanje. Vsi bi seveda radi čimprej začeli delati s stroji, da bi kar najhitreje videli uspehe svojega dela, vendar delovni postopki za zdaj tega še ne dopuščajo.

Ko sem se kot razrednik pogovarjal s svojimi učenci in jih spraševal, zakaj so se odločili za poklic lesarja, so vsi odgovorili, da zato, ker jih ta poklic veseli. Vsakdo od njih je tako ali drugače že obdeloval les — bodisi doma na kmetiji, v očetovi mizarški delavnici ali pa v lesarsko-tehničnem krožku v osemletki.

Če zanimanje, nagnjenja in pobude res prihajajo iz učencev samih, so zanje

in za družbo toliko dragocenejše; zato jih velja podpreti in dati učencem vse možnosti, da uresničijo svoje želje in hotenja, lesna industrija pa si bo tako izšolala profil kadrov, ki jih v koroški regiji zelo potrebujemo. Gozdni fondi dajejo regiji izredno bogastvo, razvoj lesno-industrijske predelave pa je predvsem odvisen od strokovne usposobljenosti delavcev, organiziranosti procesa proizvodnje in ekonomičnosti poslovanja. Z organizacijo lesarskega oddelka v Slovenj Gradcu, torej bliže lesno-surovinski bazi koroške regije, smo rešili kopicu problemov: od ugodnejših in cenejših možnosti šolanja do možnosti zaposlovanja mlade delovne sile. Starši, učitelji in delavci v lesni industriji koroške krajine smo to uvideli, zato zanimanje za ta profil delavcev lesarske stroke raste iz leta v leto. Tudi za prvi letnik lesarske usmeritve v novem šolskem letu

1988/89 je veliko zanimanje, kakor so pokazali razgovori z absolventi osemletk na informativnem dnevu 11. marca letos.

Čeprav moramo pedagoški in strokovni delavci vlagati veliko truda, da bi usposobili učence za dobre delavce v poklicu, in bomo morali prebroditi še marsikatero težavo na poti do cilja, lahko že sedaj rečemo, da smo uspešni. S svojim delom utemeljujemo, da smo upravičeno ustanovili oddelek lesarske šole v Slovenj Gradcu.

Je nekaj skrivnostnega v teh naših koroških lesovih, ledinah in gradah. Uporabi koroških ljudi so zvezane z njimi. So nenehen vir človekovih praktičnih dobrin, počitniškega oddiha in umetniškega snovanja. Kaj ne bi vneli mladih src, ki stopajo v življenje! »In kaj so ljudje ko lesovi in ledine in grude in prst...«

Vsak poklic rabi svojega mojstra! Tako pravi stari pregovor. Za našega gozdnega delavca Jureta Tasiča iz Mislinje bi lahko rekli, da je mojster svojega poklica. V objektiv smo ga ujeli v času, ko je podiral skoraj sto let star divji kostanj. Pri podiranju orjaka je bilo treba pravično zarezati deblo, da je kostanj položil na točno zastavljeno mesto svoje preperelo vejevje. In v temu je bil Jure pravi strokovnjak!

Foto: F. Jurač

Informativni vpis v lesarsko šolo

Tudi letos so učenci osmih razredov osnovnih šol pokazali veliko zanimanje za našo lesarsko šolo. V mesecu marcu se jih je informativno vpisalo 49, od tega dve puncji, v usmeritev: lesar — širok profil, stopnja IV. Sprejeli bomo, tako kot lani, le 36 učencev, preostale pa bomo preusmerili skupaj z Lesarskim šolskim centrom Maribor in Ekonomskim šolskim centrom Slovenj Gradec v stopnjo V ali II v Maribor.

Vsi učenci, ki bodo vpisani v stopnjo IV, bodo prejeli študentsko penzijo.

I. Robnik

Matija Jedlovčnik v Zg. Javorju

Na strmem pobočju, južno od farne cerkve sv. Magdalene, na n. m. v. 880 m leži, ena večjih, nekdanjih trdnih domačij p. d. Jedlovčnik. Za to domačijo bi lahko rekel, da se drži starega pravila: pri enih gospodarjih gor pri drugih dol. Ime Javorje izvira iz davnih časov po drevesni vrsti javor, ki ga je v tem kraju še danes precej. Kraj je bil zgodaj naseljen, to priča tudi ena najstarejših farnih cerkva sv. Magdalena, kjer je bil zadnji stalni župnik in pred drugo svetovno vojno tudi učitelj ter ves čas tudi komponist gospod Ludvik Viternik. V cerkvenem šematizmu ni znana letnica nastanka te cerkve.

Pripovedujejo, da je v starih časih pod to faro spadala tudi Solčava, saj so na javorsko pokopališče nosili pokopavat pokojnike iz Solčave. Stari ljudje so pripovedovali, da so pokojnike nosili peš čez planino na javorsko pokopališče. Pozimi, ko je bilo dosti snega, da prehod ni bil možen, so pokojnike začasno zagrebli v sneg. Bil je primer, da je pri nekem kmetu umrl hlapec, ker je bilo preveč snega, da niso mogli na pot v Javorje, so ga dali kar v mrzlo klet. Ko so pri kmetu dobili novo deklo, jo je gospodinja poslala po zelje v klet, ta je pri svetlobi, ko si je svetila s trskami, zagledala mrliča. Zbežala je nazaj v kuhinjo, češ da je v kleti neznan moški. Gospodinja jo je potolažila, da se ga naj ne boji, da je to njihov pokojni hlapec. Trske, s katerimi si sveti, naj mu vtakne v usta in ji bo svetil. Še dosti raznih dogodkov je bilo s tem v zvezi.

Okrog leta 1220 so v Sp. Javorju, kjer se sedaj pravi Mala črna, hoteli zidati cerkev v čast sv. Ožboltu. Ko so pripravljali za gradnjo les, so ljudje videli, da črni vran prenaša trske iz tega mesta doli v Črno, kjer je cerkev danes. Leta 1337 je bila sezidana cerkev in posvečena sv. Ožboltu ter ustanovljena fara.

Pozneje so v Sp. Javorju, kjer se sedaj pravi pri Rezmanu, ustanovili tudi samostan, katerega so pozneje preselili v Gornji grad.

Pri Jedlovčniku je bila tedaj hiša lesena. Ko so v naše kraje na veliko prihajali Lahi, kot oglarji in zidarji, so marsikje prevzemali gradbinska dela. Tako so tudi pri Jedlovčniku prevzeli zidavo nove hiše in jo leta 1836 končali tako, kot je še sedaj. Ko je bila hiša gotova, je gospodar delavce izplačal in hišo dal blagosloviti. Po blagoslovu je župnik v kratkem govoru dejal: »Res je danes lepa nova hiša, čez kakih sto let bo mogočna razvalina!« To se danes uresničuje. K tej domačiji so pripadale tri koče: Hribersko, kjer je danes že gozd, Rebersakovo in koča spodaj ob potoku, kjer je bila včasih tudi gostilna. Imeli so svoj mlin in lesno žago, le-ta je že opuščena.

na. Ves čas so imeli svoj lov. Redili so po petnajst glav govedu, konja in okoli trideset ovac. Pri hiši je bilo tudi do dvanajst ljudi, od tega po dva hlapca in dve dekli. Leta 1842 je bilo treba izplačati precej dote. Čez nekaj let, ko ni bilo moškega naslednika, je posestvo podedovala hči ter se je priimek menjal in Jedlovčnik je ostalo samo domače ime, še do današnjega dne.

S tem novim gospodarjem se je tudi spremenilo gospodarstvo. Bil je predober in so ga preveč izkoriščali in tako je lezel vsepovsod v dolgove, kmalu nato so ga upniki od vseh strani terjali. Tiste čase je v okolici pokupil največ posesti grof Thurn, v Javorju je v krat-

Jedlovčnikova domačija v Zg. Javorju, foto: M. Čarf

Še en komentar na članek »Računalniško opismenjevanje druga plat«, ki je izšel v predhodni številki Viharnika

Menim, da lov na čarovnice ali najti grešnega kozla, celo večkrat navidezno uspe.

Ce nekdo zaradi omenjenega članka ne more pogledati v oči tistim, ki so bili na tridnevnem seminarju, kot zatrjuje avtor, potem ne vem, kaj naj mislim o njem in kaj o sebi.

Članek sem dala v strokovno presojno sedanjemu vodji AOP. Kaj sem želela sporočiti v članku »RAČUNALNIŠKO OPISMENJEVANJE«? Malce manj suhoparno povedati o seminarjih, ki smo jih organizirali v Lesni. Natanko to in ničesar drugega!

Glede terminologije osebnih kompatibilnih računalnikov IBM PC pa to! Od kod vir?

Vabilo na uvodni tečaj za delo na IBM PC kompatibilnih računalnikih je poslal sektor AOP, služba za AOP izobraževalnemu centru, z navedbo priimka in imena dipl. inž. računalništva. Prav tako je sektor AOP, služba AOP poslala izobraževalnemu centru tudi prijavnico na uvodni tečaj za delo z IBM PC

kompatibilnimi računalniki (kompatibilnimi izpisano v obeh primerih z besedo).

Dosedanji vodja AOP je v dopisu Slovenijalesu, v februarju 1987, tov. Potokarju, med drugim napisal: Lani smo v Slovenijalesu nabavili 3 kom PC-10. V marcu pričakujemo dobavo 7 kom IBM PC AT kompatibilnih računalnikov.

Ce lahko pri nabavi 3 kom pomislimo na kose, je pri 7 kom IBM PC AT sicer okrajšava kompati. rač., ki pa ne dopušča dvoma, ali so pri tem mišljeni kosi ali pa kompatibilni računalniki.

Glede uporabe »kravice in štalice« pa tole. Zakaj sem uporabila metaforo kravica ali materialna oprema in štalica ali programska oprema?

Na videz je res nelogična, vendar namerno uporabljena zato, ker še mnogi mislijo, da je dovolj imeti kravico — računalnik, ki bo dal podatke sam po sebi, brez človekove ustvarjalnosti, kar sem v članku še posebej poudarila.

Glede ustrezne uporabe SOFTWARE in HARTWARE mi je svetoval recenzent članka, da uporabim namesto izraza strojna oprema izraz materialna oprema.

Popolnoma pa se strinjam z Bojanom PUSTOSLEMŠKOM, da naj le čevlje sodi kopitar!

Rija SEKIRNIK

Pripis uredništva

V svojem članku tovariš Pustoslemšek očita tovarišici Sekirnikovi nepoznavanje izraza oz. napačno interpretiranje besede HARDWARE. Pri pregledu rokopisov in korektur smo ugotovili, da je napaka nastala v tiskarni in je bila ta beseda natisnjena kot HORTWARE.

Avtorici besedila in bralcem VIHARNIKA se opravičujemo.

Uredništvo

kem času kupil Planinčev, Dretnikovo, Modrejevo in Srebretovo. Na vrsti je bila že Jedlovčnikova posest, pa so se zanjo zavzeli trije sorodniki žene, ki so bili sosedje. Glavni pobudnik je bil Jakob Šumnik. Tako so sosedje leta 1882 rešili posestvo, da ni prišlo v tuje roke. Za odškodnino so si pridržali pravico, da so v Jedlovčnem lahko kuhali kope za oglje; zanj je bilo tiste čase veliko povpraševanje. Leta 1903 je prevzel posestvo mlad sposoben gospodar Alojz Potočnik. Ta je poplačal vse dolgove in rešil posestvo nadaljnje negotovosti. Za ženo je dobil pridno gospodinjino Marijo, ki mu je rodila osem otrok. Leta 1914 ga je doletela nesreča, da mu je žena na porodu umrla. Med prvo svetovno vojno, 1915 leta se je ponovno poročil z vdovo, Lukeževo gospodinjino. Tako je kljub nesreči in dvema vojnama čez štirideset let dobro in napredno gospodaril. Med tem časom je še pridobil od Podkerškega posestva še Kovačevo, kjer je bila gostilna. Po drugi poroki se je preselil k Lukežu in skupno upravljal obe posesti.

Med NOV je tudi ta domačija dala svoje. Partizansko ime je bilo pri Šmornu, aktivno je bilo v partizanih pet sinov, vrnila sta se samo dva: Tevž in Jože.

Ves čas pa so materialno pomagali.

V letih 1947—49 sta kmalu drug za drugim umrli oba gospodarja. Aprila 1949 pride posestvo v last hčerke Angelce in zeta Simona Kompan, že prej je sin Ivan dobil za doto Kovačevo posest, kjer je imel tudi gostilno. Pozneje so razdelili še ostalo posestvo: sinu Tevžu Lukeževo in Jožetu Reberšakovo in 27 ha gozda. Nastopil je težki povojni čas. Tudi tega se je bilo treba privaditi. Težko je bilo za delovno silo, otroci so bili še majhni. Ko so otroci odrasčali, so hitro odhajali od doma in si osnovali svoje družine. Pri hiši je za naslednico ostala od osmih otrok najmlajša hči Trezka ter se poročila z Albinom Pavličem. Tako se je priimek že četrtri zaporedoma me-

njal. Leta 1977, meseca februarja, se je s traktorjem smrtno ponesrečil oče Simon Kompan in naslednje leto zopet obišče družino nesreča, ko se je traktor obrnil na mladega gospodarja Albina. Tako sta bili v enem letu dve traktorski nesreči. Takih in podobnih nesreč je vedno več, saj je danes v Javorju dva- in dvajset mladih in starejših vdov.

Danes je na gospodinjini vsa skrb in vzgoja štirih otrok, ki odrasčajo. Hči končuje študij na visoki šoli, dva sinova sta izučena in zapo-

slena, in sta edina pomoč, najmlajši je še osnovnošolec. Sedaj je na mladi gospodinjini vrsta, da poskusi, da dotrajano domačijo obnovi in obdrži. Potrebna je pomoči. Redijo po šest glav govedi, sejejo pa doma samo krompir. Primanjkuje poljedelskih strojev, imajo samo traktor in kosilnico. Največja sreča pa je, da ima gospodinja dobro voljo in želim ji, da bi uspela.

Matevž ČARF

Zg. Javorje s cerkvijo Sv. Magdalene, foto: M. Čarf

PRI IVARTNIKU NAD IVARČKIM JEZEROM, »BUNKU« IZ PREŽIHOVE JAMNICE SO ZAVIHALI ROKAVE . . .

Ivarčko, kmetija v Podgori št. 38, nad Ivarčkim jezerom, meri sedaj, ko je nekaj svojih površin skupaj z jezerom odstopila v last novonastajajočemu, rekreacijskemu centru ravenskih železarjev pod Uršljo goro, le še dobrih 20 ha. Od tega je obdelovalnih površin 10 ha, prav toliko pa je tudi gozda. Tudi tu se lepo vidi, da je 10-hektarski zemljiški maksimum obdelovalne zemlje v hribovitem, živinorejskem področju, premajhen, saj poleg desetih domačih hektarjev koristi tudi 3 ha zemljišč sosedovega, propadajočega Rožankovega posestva, ki jih ima v najemu.

Mlada gospodarja: Emil (1947) in Majda (1958) Zdovc imata dva otroke, hčerko in sina. Za bodočega naslednika je torej poskrbljeno, vendar le, če se bodo časi za kmetijstvo do tega zares spremenili na bolje. Pri hiši je tudi še babica Franciška Zdovc, tako da so za delo na kmetiji le trije ljudje.

Kmetija je usmerjena v prirejo mleka. 1986 leta so Ivartnikovi oddali 48.000 litrov mleka, letos (1987) pa ga dnevno oddajo po 100 litrov. V modernem, na izplakovanje urejenem hlevu je 13 krav molznic in 3 telice za pleme. Dolgoročni cilj pa je, ustvariti pogoje za rejo 20 glav govedi. Želijo si tudi, da bi bila pri hiši 2 konja.

Svinj redijo letno 5 do 10, samo za domačo porabo, prav tako kokoši.

Majda Zdovc, pd. Ivartnica »Bunkinja«

Emil Zdovc, pd. Ivartnik »Bunk«

Ovce imajo tri, za volno in za meso. Kmetija ima na razpolago 2 traktorja in stroje za pridelavo krme za živino. Zaradi strmega terena, takega pa tudi drugod po Sloveniji ni malo, se čuti potreba po strojih, narejenih specialno za strme terene. Takih je pa pri nas vse premalo na trgu, je povedal gospodar

Emil. Zaradi pomanjkanja takšnih strojev je veliko dela treba opraviti ročno, to pa podražuje proizvodnjo pa tudi ljudje pri delu več trpijo. Na njivah pridelujejo predvsem silažno koruzo in travnodeteljne mešanice za siliranje in krmo živine. Sadijo tudi nekaj krompirja za

jed in krmo svinjam. Za krmo svinjam sejejo tudi ječmen.

V zadnjih letih se je pri lvarniku zares spremenilo. Poleg nove hiše, ki so jo zgradili, so obnovili in preuredili hlev na izplakovanje. Zgrajena je bila nova mogočna strojna lopa, s takšno shrambo za goriva in maziva, da bi si jo prišli lahko ogledat in si jo vzeli za vzgled tudi tisti, ki o tem odločajo na naših družbenih posestvih.

Nad strojno lopo je prostor za najmanj 10 tujskih sob, ki bodo zaradi bližine lvarčkega jezera prav kmalu morale biti zgrajene.

Na obnovo in predvsem na moderno notranjo izgraditev pa čaka še stara lesena bajta sredi goric. Obdaja jo lesen gank z lepo ograjo.

»Najina največja želja je, da bi čimprej obnovila in preuredila to bajto in jo namenila turistom in letoviščarjem. Ti bi se v taki hiši tik ob takem rekreacijskem centru, kakor je lvarčko jezero z Rimskim vrelcem in Ošvenom, prav gotovo prav dobro počutili. Voljo imava, le finančnih sredstev še zaenkrat nimava za to,« povesta Majda in Emil.

»Splanirali smo tudi celo »zgornje polje«, nad hišo in gospodarskimi posloplji, vse tja do

gozda. Tako sem na račun grmovja, robov in kotanj pridobil najmanj 1 ha lepega, sedaj ravnega, za traktorsko obdelavo primerne zemljišča,« pove na koncu razgovora gospodar.

Emil Zdovc, lvarnik, je tudi lovec, bolj lovec ljubitelj, kot pravi lovec. Ima vendarle vrsto lepih lovskih trofej, med njimi mu je seveda najbolj pri srcu tista od »domačega« uršljegorskega jelena, ki ga je uplenil v gori. Lep in občudovanja vreden je pa tudi njegov muflon, ki ga zagledaš na steni široke veže, ko stopiš v hišo.

»Kakor sedaj stoje stvari, niso prav nič rožnate,« je dejal v nadaljnjem razgovoru lvarnik. »Imam še mlado ženo, ki bi bila rada lepa. Toda samo za frizuro pri frizerju gre skoraj enodnevna prireja mleka. O mojem strizenju in britju pa je bolje, da sploh ne govorim, tako se je tudi podražilo. Mislim pa, da se moja žena vsaj vsak mesec enkrat lahko polepša pri frizerju, ko dobro vem, da se ženske po mestih in v drugih poklicih lepšajo in urejajo vsak teden ali celo večkrat na teden. Potem pa se še najde kdo, ki brez sramu in pomislekov govori in razpreda o zaostalosti kmečkih žensk,« sta poudarila sogovornika. »Če bi bil pred 20

leti, ko sem prišel od vojakov vedel, da bo v kmetijstvu kljub modernizaciji in kljub bolj strokovnemu delu, ostalo vse po starem, da bodo kmetje povečini le živalarili, bi bil prav gotovo tudi jaz odšel v družbeno delo tako kakor premnogi drugi.«

»Kar pa se naše sosesčine, rekreacijskega centra lvarčko jezero tiče, pa moram povedati, da smo se jih že navadili in se sprijaznili z njimi. Moti me le to, da so ljudje, ki niso kmetje, postali tako brezobzirni in krivični. Nič jim ni mar, če povzročajo kmetu škodo. Vse se jim zdi samoposebi umevno. Ne skrbi jih, če zapeljejo z avtom na njivo ali na travnik, celo uživajo v tem in všeč jim je. Pri tem pa niti ne pomislijo, da mi delajo škodo. In še to bi rad povedal. Poleti, ko je tod vse polno ljudi, mi s svojimi avtomobili tako zaparkirajo cesto, da niti na polje ne morem s traktorjem. Če pa jih vljudno na to opozorim, pa se še razburjajo in celo zmerjajo, niti na misel pa jim ne pride, da bi se opravičili. Za konec pa samo še to: če bo v kmetijstvu še naprej zmeraj slabše, si bom, tako kakor toliko drugih, tudi jaz moral poiskati svoj nadaljnji obstanek v združenem delu, tega pa si ne želim!«

Rok GORENŠEK

KADROVSKE VEZI — SOCIALNA POBLEMATIKA — REKREACIJA

Vzroki za nastanek invalidnosti

Okvare zdravja, še posebej pa tiste, ki jih povzročajo delovanje zunanjih dejavnikov (npr. škodljivosti pri delu) ne nastanejo nenadoma, temveč postopoma. Najprej se kažejo s simptomi, ki jih večkrat ne razumemo kot bolezen (nezadovoljstvo, utrujenost), v določeni stopnji se lahko dokaže z laboratorijskimi testi.

Primer

Delavka dela vsak dan po osem ur za šivalnim strojem, na neprimerno oblikovanem delovnem mestu. Po nekaj letih (odvisno od njene reaktivnosti) bo začutila, da je s svojim delom nezadovoljna, da jo pogosto boli glava in križ, otekajo ji noge, včasih jo mravljinčiči v prstih. Vsakodnevno prizadevanje za doseganje in preseganje norme ji ne bo dovolilo, da bi pri teh začetnih simptomih pričela ukrepati. Vedno bolj bo nezadovoljna, agresivna doma in v službi, začela se bo zatekati

v bolniški stalež, iskati drugo delo, vendar jo bo kurativni zdravnik na kratko odpravil, češ, da simulira, ker ne bo na rentgenski sliki našel »objektivnih sprememb na hrbtenici«. Stanje se bo stopnjevalo, dokler ne bo nekega dne delavka po dvigu bremena nenadoma začutila ostre bolečine v križu, tako da ne bo mogla hoditi. Tu se bo zdaj zdravstvena služba zagnala, uporabila vse mogoče zdravstvene metode in ne bo mirovala, dokler ne bo končno našla degenerativnih sprememb na hrbtenici (za nastanek katerih so potrebna leta nefiziološke obremenitve). Ko bodo degenerativne spremembe na hrbtenici odkrite, bodo delavki zmagoslavno pripisali čim več skrivnostno zvenečih diagnoz, jo proglasili za bolnika, ki ne sme ne sedeti, ne stati, ne hoditi, ne čepeti, še manj pa dvigovati in se pripogibati. V delovni organizaciji bodo seveda vse prej kot navdušeni, ko jim bo »spet ta« zdravstvena služba posegala v njihove pravi-

ce in jim dopovedovala, česa vse delavka ne sme. Svoje nezadovoljstvo bodo stresali na delavko, ki jih bo, zdaj, ko končno ima v roki potrdilo, da je nekaj posebnega — bolnica, razumela kot napad na svoje neodtujljive pravice in ogrožanje, zato se bo branila tako, da bo nosila papirje od vedno novih specialistov. Izhod iz te situacije je prej ali slej invalidska upokojitev.

Delovna organizacija se problema reši, delavka ima črno na belem, da je invalid. Nihče pa pri tem ne pomisli, da je za nastanek cele situacije morda kriv neustrezen stroj in stol zraven njega. In na tem delovnem mestu, ki se je zdaj sprostito, bodo zaposlili novo, mlado, zdravo delavko. Krog se bo ponovil!

Vir: Socialno delo — posebna številka — Invalidi v organizacijah združenega dela

Marijana LAHOVNIK

Luskavica

»Seznanite se s psorizao in prisluhnite nam«, je želja psoriatičnih bolnikov, želja vseh tistih, ki bolujejo za boleznijo, ki jo pozna pod imenom LUSKAVICA.

Luskavica je kronična nalezljiva kožna bolezen. Je dedna, vendar pa naprej ne moremo predvideti, kateri izmed otrok bo zbolel. Preskoči lahko celo rodove potomcev. Podeduje se nagnjenost za bolezen. Ali bo bolezen izbruhnila ali ne, je odvisno od števila zunanjih in notranjih vplivov. Bolezen lahko izbruhne po preboleli drugi bolezni. Pogosto opazujemo izbruh kožnih sprememb po preboleli angini ali po psihičnih stresih.

Po epidemioloških podatkih je poleg sladkorne bolezni najbolj razširjena bolezen na svetu. Obolenih je 1–2 % prebivalstva. Na svetu je okrog 50 milijonov psoriaticov, v Sloveniji pa jih je okrog 40.000. Obolijo ljudje vseh starosti, ras in poklicev. Najpogosteje izbruhne

okrog 20. leta starosti, lahko pa tudi že v otroštvu ali celo po 50. letu starosti. Bolezen je nepredvidljiva in na njen izbruh ne moremo vplivati. Kožne spremembe se poslabšajo običajno jeseni in pozimi, poleti pa zaradi vpliva sončnih žarkov lahko celo izginejo. Spremembe na koži začnejo običajno s pojavom rdečih buncic (papul), ki so pokrite s srebrno-belo lusko. Papule se hitro večajo, se debelijo in se med seboj zlijejo v žarišča (plake). Ta so od zdrave kože ostro omejena, površina je luskasta. Takšne kožne spremembe se naredijo na različnih delih kože, najpogosteje na komolcih, kolenih, v lasišču in nad križem. Včasih ostanejo samo na teh mestih. Lahko so tudi na dlaneh in podplati. Spremenjeni so tudi nohti. Pri nekaterih bolnikih z luskavico se pojavijo bolečine v različnih sklepih; govorimo o psoriatičnem revmatizmu. Včasih so sklepi tudi vidno spremenjeni. K sreči pa so redkejšje težje oblike luskavice: gnojna oblika (psoriasis pustulosa) in luskavična rdečečkost (psoriatična eritrodermija).

(Nadaljevanje s 7. strani)

Luskavica je neozdravljiva bolezen. To pa ne pomeni, da spremembe na koži nikoli ne izginejo. Lahko izginejo, vendar ne vemo, kdaj se bodo spet pojavile. Za zdravljenje obstaja vrsta zdravil in metod, ki bolniku dobro pomagajo. Zdravljenje je individualno, glede na razširjenost sprememb in glede na splošno stanje bolnika. Na trgu je precej mazil, uporabljajo pa se tudi različna obsevanja (kremenčeva luč, SUP, PUVA). Posebno ugodno pa vpliva na regresijo kožnih sprememb klimatsko zdravljenje ob morju. Pri nas je najbolj znano zdravilišče na Velem Lošnju.

Seveda pa je potrebno, zaradi kroničnosti bolezni, da se vsak bolnik s svojo boleznijo spozna, jo sprejme in se z njo nauči živeti. Bolniki, ki prihajajo v ambulante za kožne bolezni, so pogosto psihično prizadeti, saj se jih mnogi zdravi nepoučeni ljudje izogibljejo, ker se jim zdijo kožne spremembe nelepe in ker se bojijo okužbe. Vsem težavam se pridružijo še pogosti bolniški staleži, kar pomeni za psoriatika, njegovo družino in tudi delovno organizacijo ekonomsko škodo. Tako lahko označimo luskavico tudi za socialno bolezen. Psoriatici se z namenom, da drug drugemu pomagajo, združujejo v društva. Vsak psoriatik dobi v dermatološki ambulanti Splošne bolnišnice v Slovenj Gradcu ob pregledu informacijo o društvu in se lahko v društvo tudi včlani. Žal pa društvo na Koroškem še ni zaživelo tako, kot bi lahko.

dr. Jožica KOTNIK
spec. dermatovenerologije

KOROŠKO DRUŠTVO PSORIATIKOV

vabi k sodelovanju čim več novih članov, predvsem pa želi, da bi bili aktivnejši. Za vzrok »društvenega mrtvila« navaja nedelavnost in nezainteresiranost svojih članov, saj jih je od 52 včlanjenih aktivnih le slaba četrtnina. Zavedajo se, da bodo lahko le z resnejšim delom opravičili svojo vlogo, zaradi katere je društvo sploh nastalo... Včlanite se lahko v dermatološki ambulanti Splošne bolnišnice Slovenj Gradec ali direktno pri Društvu psoriatikov, Trg 38, Prevalje, pp 7.

IO Društva psoriatikov
Prevalje

Prežihova rojstna hiša, foto: M. Čarf

Morijeva bajta na Velki — značilna hiša za ta kraj. Foto: M. Čarf

Kadrovske vesti

PRIŠLI: marec 1988

Priimek in ime — datum nastopa — naloge in opravila, ki jih bo opravljal — organizacija, iz katere prihaja

TOK GOZDARSTVA SLOVENJ GRADEC
Pečoler Ivica, 14. 3. 1988, obračun s kmeti in str. knjig., DSSP

TOZD ŽAGA MISLINJA
Škoflek Viktor, 14. 3. 1988, vezanje obrezlin

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE
Nakič Dragan, 3. 4. 1988, popravilo izdelkov I., Imont Dravograd
Kuhar Magdalena, 4. 4. 1988, pomoč pri briz. robov, prva zaposlitev
Krivograd Sergeja, 7. 4. 1988, embal. in kontr., KZD Ravne
Trifunović Marjan, 7. 4. 1988, izv. enost. dela v sklad. Zelezarne Ravne
Prošt Marija, 10. 4. 1988, odvzemanje VK linije, Tekst. ind. Otiški vrh
Marković Dušan, 14. 4. 1988, izv. enost. dela v sklad., Rudnik Mežica
Laznik Anton, 14. 4. 1988, vzdolžni razrez lesa, iz JLA
Pejovnik Janez, 16. 4. 1988, popravilo izdelkov, Tovarna meril Slov. Gradec

TOZD BLAGOVNI PROMET SLOVENJ GRADEC
Kekez Radoslav, 14. 3. 1988, skladiščni delavec, iz JLA

ODŠLI: marec 1988

Priimek in ime — datum odhoda — naloge in opravila, ki jih je opravljal — organizacija, iz katere odhaja

TOZD GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC
Sumah Janez, 16. 3. 1988, gozdni delavec, v JLA

TOZD GOZDARSTVO MISLINJA
Oder Marija, 15. 3. 1988, snažilka, prva zaposlitev

TOZD ŽAGA MISLINJA
Korošec Anton, 1. 3. 1988, viličarist, upokojitev
Krebl Ludvik, 1. 3. 1988, gaterist, upokojitev

TOZD TOVARNA POHIŠTVA PREVALJE
Prikeržnik Franc, 11. 3. 1988, vzdrževanje stavb. in okolice, inv. upokojitev
Škvorc Dražen, 12. 3. 1988, kurj. visok vroč. kotlov, Tovarna meril Slov. Gradec
Marsel Rajko, 15. 3. 1988, izd. zahtev. modelov, v JLA
Štifter Metod, 15. 3. 1988, opr. pripravništva, v JLA
Zvikart Marjan, 15. 3. 1988, opr. pripravništva, v JLA

TOZD TOVARNA IVERNIN PLOŠČ OTIŠKI VRH
Cesar Gorazd, 15. 3. 1988, elektri pripravnik, za določen čas
Koleva Jozo, 4. 3. 1988, del. pri iver., disciplinska odpoved

TOZD TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA RADLJE OB DRAVI
Pintarič Anđelka, 10. 3. 1988, montaža rolo omaric,
Ovčar Mirko, 14. 3. 1988, letičenje lesa, —
Sajevc Venčeslav, 19. 3. 1988, prečno kroj. na avtomat. čelilniku, —

DELOVNA SKUPNOST ZA OPRAVLJANJE DEL SKUPNEGA POMENA SLOVENJ GRADEC
Pečoler Ivica, 13. 3. 1988, knjigovodja blag. in skup. por., za določen čas
Koletnik Katja, 25. 3. 1988, knjigovodska dela, za določen čas

TOZD	M	Ž	SKUPAJ
Gozdarstvo Slovenj Gradec	43	4	47
Gozdarstvo Mislinja	49	4	53
Gozdarstvo Črna	129	12	141
Gozdarstvo Radlje	117	25	142
TOK Gozd. Slov. Gradec	39	3	42
TOK Gozd. Radlje	32	4	36
TOK Gozd. Ravne	28	6	34
TOK Gozd. Dravograd	14	3	17
Žaga Mislinja	46	6	52
Žaga Otiški vrh	47	12	59
Žaga Mušenik	35	12	47
Žaga Vuhred	47	10	57
TP Prevalje	82	161	243
TP Pameče	130	155	285
TSP Radlje — Podvelka	187	192	379
TIP Otiški vrh	213	33	246
Gradnje Slovenj Gradec	54	7	61
Transport in servisi Pameče	122	13	135
Centralno les. sklad. Otiški vrh	42	5	47
Nova oprema Slov. Gradec	181	161	342
Delovna skupnost Slov. Gradec	83	118	201
Blagovni promet Slov. Gradec	134	89	223
Interna banka Slov. Gradec	6	31	37
	1860	1066	2926

Darinka Cerjak

**Jakob Ramšak
1915—1988**

Iztekla se je življenjska pot Jakobu Ramšaku, Jurjevemu očetu s Kozjaka pri Mislinji. Rodil se je leta 1915 na Klancu nad Dobro in se je kot 13 letni deček preselil na Jurjevo kmetijo, na kateri je živel in gospodaril vse do svoje smrti. Imel je težko in trdo življenje, njegov edini zaslužek v mladosti pa so bile le dnine po kmetijah. Med NOB je

skega vodiča in njegova kmetija je bila varno zavetišče mnogim partizanom in aktivistom NOB.

Leta 1950 se je poročil z Evo in sedem let pozneje prevzel tudi kmetijo. V zakonu se jima je rodilo pet otrok, katerim je bil skrben in vzoren oče. Najtežje v življenju pa mu je bilo gotovo takrat, ko mu je umrl edini sin, star komaj pet mesecev. Pred dvema letoma ga je zopet prizadela smrt zeta, kateremu je mislil prepustiti kmetijo.

Zaradi hude in neozdravljive bolezni je pokojnemu Jakobu Ramšaku pešala življenska moč. Spoznal je, da na Jurjevi kmetiji ne bo mogel več gospodariti, in je dober mesec pred svojo smrtjo prepustil posestvo svoji hčerki Štefki.

Vsi, ki smo ga poznali, ga bomo ohranili v lepem in trajnem spominu. Naj mirno počiva na pokopališču pri Sv. Joštu na Kozjaku.

F. JURAC

**V SPOMIN
BRATU
FERDINANDU**

Ferdinand Zbičajnik se je rodil na Planinšekovi domačiji leta 1927. Že kot otrok je bil zelo bolan, zato je ostal bolj vase zaprt. Ni ga zanimalo drugo kot le delo.

Druga svetovna vojna mu ni prizanesla. Kot 16-letnega fanta so ga partizani mobilizirali in odšli so na Delenjsko. Po 6 mesecih se je vrnil domov onemogel in suh kot trska. Partizani so vedeli, da je doma, vendar so ga pustili, zaradi staršev, ki so bili popolnoma sami. Doma je pomagal borbem. Tako je dočakal svobodo. Potem pa si je s priložnostnim delom služil vsakdanji kruh in doma pridno obdeloval zemljo, ki

jo je imel. Ko si je leta 1952 pripeljal na dom pridno ženo Cecilijo in si ustvaril toplo ognjišče, sta se v zakonu rodili dve hčerki Anica in Julijana. Kako srečen je bil. Zaposlil se je tudi pri Gozdnem gospodarstvu v Slovenj Gradcu. Zjutraj, ko so zapeli prvi ptički v gozdu, si ga že videl z žago in cepinom v gozdu. Takrat se je delalo vse ročno, pozneje pa se je prekvalificiral in dobil motorno žago, ki mu je bila v ponos in veselje. Manj je trpel, pa še več naredil. Vendar življenje teče svojo pot in tudi Nanti je začel bolehati in že je bila tu invalidska upokojitev. Bil je kar zadovoljen z nizko pokojnino, saj v življenju ni bil nikoli prevzetan.

Iskal je zdravniško pomoč, ko je že bilo prepozno.

Tako smo se od pokojnega brata Ferdinanda poslovili 12. 2. na starotrškem pokopališču. V lepem številu so se Razborčani in ostali poslovili od njega.

Ob odprtem grobu se je od njega poslovil Avgust Holc in Ivan Ruprecht. Naj mu bo lahka starotrška zemlja.

Bratu v spomin napisala sestra Štefka.

**V SPOMIN
PAVLU GAMSU-
LENARTU**

Dne 5. februarja se je na Lenartovi domačiji v Starem trgu zbrala ogromna množica ljudi z namenom, da se poslovi in pospremi na zadnji poti gospodarja te domačije Pavla Gamsa.

Zibelka mu je stekla pred 73 leti v hiši, ki mu je skozi vse njegovo plodno življenje dajala topel dom, od katerega se ni ločil nikoli. Sedaj pa ga je zapustil zaradi moči usode in zakona narave za vedno.

V letu 1933 se je pokojni Pavel vpisal na kmetijsko šolo v Sentjurju. Že ob rojstvu zapisan zemlji in inteligentom po naravi se na tej šoli ni obogatil samo z znanjem naprednega in sodobnega kmetovanja, katerega je pozneje tako s pridom uporabljal, ampak so mu na šoli vcepili tudi ljubezen do zemlje, ki jo je osvojil in ohranil skozi vse svoje dolgo in plodno življenje.

Takoj po končani kmetijski šoli in odsluženju vojaškega roka je z veliko mero predanosti in trde volje pričel na svoji domačiji uporabljati znanje in izkušnje, pridobljene v šoli. Seveda so se takoj pokazali rezultati v obliki vzorno obdelanih polj in ob doseganju visokih in kakovostnih kmetijskih pridelkov. Toda svoje široke razgledanosti ni hranil samo zase. Že pred vojno se je vključil v takrat nastajajoče zadržne organizacije; tako je bil član upravnega odbora takratne kmetijske hranilnice in posojilnice, katere glavna skrb je bila, da s posojili pomagajo ohranjati prezadolžene kmetije, katere so kar masovno prevzemali razni trgovci, gostilničarji in drugi bogataši. Bil pa je tudi prvi predsednik v letu 1938 ustanovljene kmetijske nabavno-prodajne zadruge Slovenj Gradec,

Njegovo plodno in zagnano delo pa je v letu 1941. začasno prekinil okupator, ki ga je takoj ob prihodu kot zavednega Slovenca aretiral, obsodil in v zaporu je bil do konca vojne. Po osvoboditvi je imel vse možnosti, da se odloči za boljše življenje.

Toda kljub takrat ne preveč roznati perspektivi kmetov je sklenil ostati zveste zemlji in kmetiji. Takoj pa se je vključil tudi v družbeno delo pri obnovi porušene domovine.

V letu 1948 najdemo pokojnega Pavla med ustanovitvi takratne kmetijske zadruge Stari trg in v njenem prvem upravnem odboru in takrat se je pričelo njegovo štiridesetletno nepretrgano delo v združništvu. Predolgo bi trajalo, da bi našteval vse njegove funkcije, ki jih je opravljal.

Vedno je bil med prvimi, ki so osvojili in vpeljali novo ugotovljeno tehnologijo na področju posodabljanja kmetijstva. Zlasti je bil neprekosljiv živinorejec in ni bilo živinorejske razstave, kjer njegove krave-rekorderke ne bi prejele okrasnih pasov z zvoncec, ki se dajejo samo prvovrstnim živalim. V njegovem hlevu je bil prostor le za visoko produktivne rodovniške krave.

Številne strokovne ekskurzije, ne samo iz Slovenije, temveč iz cele države in tudi iz inozemstva so si v vseh povojnih letih ogledale njegovo vedno sodobno urejeno kmetijo, na kateri je dosegal nadpovprečno visoke hektarske pridelke. Z njegovo smrtjo ni izgubila samo njegova družina ljubljenega moža, plemenitega očeta in dobrega dedka, z njim je izgubil Stari trg spoštovanja vrednega moža, s katerim je bil preko pol stoletja povezan utrip, razvoj in napredek kraja, kmetijstvo pa je izgubilo velikega vzornika-praktika in postrtovalnega delavca. Najsodobneje urejeni kmetijski objekti na Lenartovi domačiji in zlasti novo zgrajena stanovanjska hiša, za katero je slutil, da je ne gradi zase, pa jo je kljub temu gradil, pa bodo še dolga leta spomin na gospodarja Pavla.

Pavel, hvala za vse tvoje delo; tebe in vse tvoje vrline pa bomo ohranili v trajnem spominu.

SLEMNIK Slavko

FRANCU MOČILNIKU V SLOVO

Globoko nas je pretresla vest, da nas je 2. 3. 1988 za vedno zapustil naš sodelavec Franc MOČILNIK.

Franc se je rodil 27. 1. 1939 v Libeljski gori.

Leta 1962 se je prvič zaposlil pri takratni gozdni upravi Ravne. Za tri leta je poskusil pozneje tudi z delom v Železarni Ravne.

Lepi koroški gozdovi pa so ga privabili nazaj med gozdarje, ki so ga z vese-

ljem sprejeli medse, saj je bil poznan kot dober tovariš in vesten delavec.

Gozdarstvu je služil in ostal zvest vse do prerane smrti.

Med delom se je tudi izobraževal in opravljal dela gozdnega gojitelja in sekača.

Nazadnje pa je bil od leta 1984 na TOZD-u Gozdarstvo Črna zaposlen kot merilec lesa pri kamionih.

Ni bil samo vesten delavec, temveč je bil tudi prijeten družabnik, saj smo njegovim melodijam, ki jih je izvajal iz instrumentov, radi prisluhnili in se povešili z njim.

A kljub napornemu delu je tudi izven delovnega časa rad zahajal v gozdove, saj je bil velik ljubitelj živali in lovec v LD Pogorevc.

Dobrega, vestnega tovariša in sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu.

Kolektiv TOZD GOZDARSTVO Črna

Adam VIVOD

Ko se zaključil trnjeven nec človeškega življenja ostane spomin na človeka, kaj je dobrega storil v svojem življenju, za svojo družino, za svoje sosede in za kraj, v katerem je živel. Presunila nas je vest, da je, star komaj 41 let, moral umreti zaradi neozdravljive bolezni Adam Vivod iz Gornjega Doljca. Pokojni Adam Vivod je zapustil svoje najdražje: družino, pa kmetijo, na kateri je s pomočjo svoje

žene Anice gospodaril 15 let. Življenjska pot pokojnega Adama ni bila lahka. Že kot otrok je moral pridno delati, ko pa je leta 1973 prevzel kmetijo od svojega očeta, pa je želel, da bi kmetijo uredil in posodobil, kar mu je tudi uspelo. Kljub delu, ki ga je imel na kmetiji, je vedno našel tudi čas za delo v gasilskih vrstah ter družbenopolitičnih organizacijah v krajevni skupnosti. Bil je tudi delegat pri Lesni, obratu za koooperacijo.

Mnogo prezgodnja izguba je gotovo najbolj boleča in težka za njegovo družino in kmetijo. Družina je ostala brez skrbnega in ljubečega očeta, kmetija pa brez pridnega in naprednega gospodarja.

Ohranili ga bomo v najlepšem in trajnem spominu.

Naj mu bo lahka domača zemlja.

F. JURAC

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JAKOBA RAMŠAKA iz Kozjaka pri Mislinji

se zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje in nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih.

Hvala sosedom, Štefanovim, Šuklerjevim, Tonejevim, Ramšakovim, Bajtnarjevim in Javornikovim za izkazano pomoč. Prav lepa hvala Tonetu Uršuju ter g. župniku Tonetu Krncu za pogrebni obred in za ganljivo izrečene besede slovesa.

Žalujoči: žena Eva, hčerke Veronika, Zofka, Štefka in Anica z družinami, brata in sestre ter ostali sorodniki.

ZAHVALA

Ob vse prerani izgubi našega dragega moža in očeta

FRANCA MOČILNIKA iz Črne,

se vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti in mu darovali vence in cvetje, najlepše zahvaljujemo.

Prav lepa hvala Lesni TOZD GOZDARSTVO Črna in vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih. Hvala tudi godbi Rudnika Mežica in pevcem za igrane in zapete žalostinke. Zahvala tudi govornikom za poslovilne besede ob odprtem grobu, Lovski družini Pogorevc in g. župniku za pogrebni obred.

Žalujoči: žena Marija, sinova Franc in Mirko ter ostali sorodniki

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta, dedija in pradedija

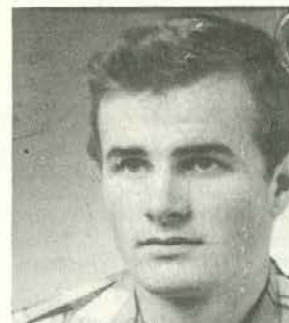
JOŽETA PLESECA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje.

Iskrena hvala vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih.

Hvala tudi LESNI — TOZD Gozdarstvo Črna, Lovski družini Bistra, govornikom Vestru Grabnerju in Alojzu Kremzerju za lepo izrečene besede ob odprtem grobu, pihalni godbi Rudnika Mežica in pevcem za zapete in igrane žalostinke.

Žalujoči: žena Urška, sinovi Ivan, Slavko, Jože, Franc, Drago in hči Ivanka.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega sina, brata in strica

URBANA HARTMANA Vrhe pri Slovenj Gradcu,

se vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje, najlepše zahvaljujemo.

Hvala vsem sosedom, sorodnikom in znancem, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih.

Zahvalimo se tudi govorniku ing. Mirku Grabnerju za ganljivo izrečene besede slovesa, pevskemu zboru Ksaver Meško za zapete žalostinke, posebno še tudi g. župniku za pogrebni obred.

Žalujoči: mama, ata, sestra, bratje in ostalo sorodstvo.

Dol s planine sem šel srečen in vesel

Tako naslavljam svojo pripoved, saj bi v običajnih okoliščinah moralo biti tako. Tako pa so me obveznosti klicale v dolino, toda kljub temu bo srečanje ostalo nepozabno.

Kmetija »ŽIŠPRET« je v Kozjem vrhu nad Dravogradom, ob vznožju drugih kmetij, vendar daleč vidna. Nova poslopja pričajo o delovnih rokah. Na kmetiji tudi že sprejemajo goste, saj imajo vse urejeno za turizem na kmetiji. Pa to mimogrede.

Povod za srečanje je bilo snemanje za odajo »Slovenska zemlja v pesmi in besedi.«

Zbrali so se domači pevci in pevke iz okoliških kmetij: Brumnik Antonija, p. d. Stoslova, Božič Antonija, p. d. Koratova, Božič Marija, p. d. Golobova, Božič Rozika, p. d. Koratova, Verko Zofija, p. d. Škurlejeva, Mori Berta, p. d. Karbelovak, Panzi Vida, p. d. Žišpretova, Kuster Matilda, Žišpretova, Kuster Ivan, p. d. Lonhter, Pešl Leopold, p. d. Branjel, Sekolovnik Janez, p. d. Miheli, Božič Jože, p. d. Korat in Vreš Franc kot pobudnik, organizator in »duša« večera.

Ob njihovem petju, ki se mehko razliva po izbi, mi pogled uhaja skozi okno k okoliškim kmetijam in predstavljam si kolednike na starega leta dan: »Hišnim očetom darujemo, za novo leto voščimo, da bi živinca zdrava bla in se družinca glihala.« ... pa spet k velikemu prazniku sv. treh kraljev: »Presveti trije kralji, to dete najdejo in grejo noter v štalco in dol pokleknejo.«

Tudi jaz pritegnem melodijam, saj se besedilo večkrat ponovi oz. refreni, v mislih pa sem pri njihovem življenju, ki se izraža v teh melodijah: mirnost in trdnost, navezanost in povezanost z naravo in vdanost v usodo, pesem, mehka in ubrana, pa mu je tolažnica in ga razveseli.

Mori Tit — OČKO (mimogrede: pri 83 letih ima odlični spomin), dolgoletni kapelnik ojstriške godbe, stresa iz rokava zgodbe iz mladih let: kako so hodili k dekletom (ena izmed pesmi: »Ljuba žena, pazi na najino hčer«), o čarovnicah, o žalik ženah, oče Lonhter in Korat se spominjata vojnih do-

godkov. Spet se spomnijo požiga domačije Koh in cerkve Sv. Urbana, ki sta bili požgani istega dne, zraven pa so v ognju umrli domačini.

In zdaj so na vrsti muzikanti. Njihovo igranje me spet prestavi v dogajanje, ki je za človeka sila pomembno: na ohcet. Tit razloži, kakšna mora biti nevesta, da jo sprejmejo na kmete: močnih prsi, da bo lahko dojila, bolj nizka, ker je delo pri tleh in širokega križa, da bo lažje rodila. No, ta merila so veljala v njegovi mladosti, danes pa je važno, da se mlada »glihata« in mladina na kmetih se prav nič ne razlikuje od mestne, še celo bolj naravno lepa je in zdrava, ja, in pa še hoje

mora biti take (Titus pravi — »šrita«), da se ne prevrne na prvem bregu.

Bliza se večer. Sonce je zašlo, večina je mirna in zbrano sledijo dogajanju, jaz pa postajam nemirna, saj me kličejo skrbi v dolino. Zavidam jim njihovo sproščenost. Kaj neki bom zamudila? Kljub temu, z vami sem preživela čudovite ure in sedaj nesem te vtise v dolino, da povem še drugim. Na slike bo treba še nekaj časa počakati, zato pa objavljam sliko ojstriških pevk z neke druge prireditve. V naslednjem sestavku bom zapisala nekaj najbolj zanimivih besedil pesmi in pa slike z tega srečanja.

Milena CIGLER

Pevke z Ojstrice in Kozjega vrha

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, sina in brata

Adama VIVODA iz Zgornjega Doliča

se vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti ter mu darovali vence in cvetje najlepše zahvalujemo. Prav lepa hvala vsem sosedom, ki so nam kakorkoli pomagali v težkih trenutkih, moškemu pevskeму zboru, mešanemu pevskeму zboru, pihalnemu orkestru Slovenj Gradec in g. župniku Francu Gornjaku za pogrebni obred.

Žaljujoči: žena Anica, otroci Zlatko, Bojan, Adi in Anita, mama in oče, brata Miha in Stanko ter sestre Jožica, Marica, Cvetka in Zorka.

Kmetija »Žišpret«, foto: Ludvik Mori

Tam, kjer lepa pesem sliši se

Ze dalj časa me je vodila misel, da bi v našem glasilu predstavil eno številnih družin, ki tukaj na štajersko-koroškem območju še ohranjajo iz roda v rod naše stare in lepe slovenske pesmi, da se ne bi izgubile v pozabo.

Ta naša pesem, ki je še pred četrto stoletja odmevala skoraj v vsakem domu naših hribovskih zaselkov, je z odseljevanjem začela zamirati. Na poljih in travnikih pojejo svojo pesem stroji, v domovih pa ljudsko petje nadomeščata radio in deloma televizija. Dobra stran je v tem, da pesem in glasbo shranita na magnetofonske trakove in tako ohranjata, kar se še ohraniti da. Nekaj te zvrsti je posneto tudi na raznih prireditvah, ki se odvijajo v večjih ali manjših središčih. Le škoda, da se naštetih prireditev zaradi oddaljenosti in obveznosti hribovci ne moremo udeleževati.

Zato pa toliko raje prislunhimo oddajam »SLOVENSKA ZEMLJA v PESMI IN BESEDI«, posebno še, kadar zaigrajo ali zapojejo Korošci. Ze dalj časa sem bil pozoren na družino Pačnik in Breznik iz Pameč in sem jih po dolgem odlašanju le sklenil obiskati z namenom, da jih predstavim v besedi in sliki. Pot do njih ni bilo težko najti, znanka Breznikovih, ki ima v tem kraju dom, mi je ponudila spremstvo in me z avtom pripeljala do te hiše.

Čeprav sem se pred vrati pojavil kot neznanec, so me Breznikovi prijazno sprejeli in pogovor je stekel, kot da se že dolgo poznamo. No, ata Viktor je povedal, da so se Pačnik pisali ženini starši in ker so živeli blizu skupaj, so tudi skupaj prepevali in nastopali.

Viktor je kot mlad fant živel nekeje v hribih, pod vrhom Sv. Ane. Micka pa je v dekle odraščala v dolini. Ko je pred dvaintridesetimi leti pesem in ljubezen združila dva pevka talenta še pred oltarjem, se je pevka tradicija v družini še bolj poglobila in utrdila z naraščanjem. Kakor hitro so Vikica, Dani in Andrej shodili so že zamenjali otroški jok s pesmijo ter začeli prepevati s starši skupaj in nastal je nov družinski zborček ali kvintet, katerega dvanajst letnico bodo obhajali letos in kar lepa vrsta prireditev je, kjer so že nastopali. Sicer pa ata Viktor poleg poklicnega dela ni samo pevec, ampak s svojim basom nastopa skupaj s Štirimi kovači povsod tam, kjer ta ansambel igra.

Še veliko lepega sem zvedel v tem kratkem obisku. Vse novo naselje, ki je podobno majhnemu mestecu, je kakor v pesmi tudi pri delu ena sama velika družina. Pri gradnji domov so si medsebojno pomagali. Med krajanji prevladuje pesem, ki preglašja vsak manjši prepri. Tudi naši trije otroci se z družinami stiskajo pod domačo streho, dokler si ne bodo dokončali svojih domov in lepo se razumemo. Kako prijetno je slišati takšno pohvalo, ve le tisti, ki okusi oboje: sožitje ali nemir. Še bi kramljali, če se ne bi bližala noč in kar težko sem se poslovil od teh prijaznih in gostoljubnih ljudi. Ni izostalo prijazno vabilo, naj se še oglasim, kadar bodo vsi doma. In to bom rad storil. Da bi le pogodil pravi čas in v živo slišal njihovo pesem, za katero želim, da bi še dolgo, dolgo odmevala iz njihovih grl.

Ludvik MÖRI

PRESIHAJOČI TATRMAN

Planinca ali turista, ki se poda po poti iz Mežice na Peco, markacije vodijo mimo kmetije Grauf. Tu pri Graufu ima priložnost, da vidi pod staro mogočno hruško prav tako staro in mogočno korito, ki še komaj drži vodo; in tatrmán, ki ima na vrhu iztočno cev. To je nekoliko novejša enačica tatrmána. Ta tatrmán je po nekem srečnem naključju ostal, saj so drugače izginili, ko so napeljevali vodovod in je postal odveč na kmetiji.

Prežihov Voranc je zapisal v noveli Samorastniki, da je tatrmán kot vodovod »spominek nekdanje karniške svojine«; Vinko Mëndendorfer pa je zapisal, da je tatrmán studenec s stalno tekočo vodo; Davorin Trstenjak pa, da je tatrmán po veri starih Slovanov vodni duh. Če pa boste vprašali starejše ljudi, vam bodo povedali, da je tatrmán vodovod iz lesenih cevi, od zajetja do korita, da so tatrmána ob praznikih krāsili in da je nekoč imel na vrhu podobo glave ali obraza, takšnega kot ga je še videti na kašči.

No pa se vrnimo k Vinku Mëndendorferju, ki je zapisal, da je tatrmán studenec s stalno tekočo vodo. No, ta Graufov tatrmán ni tak, kar ste uganili že iz naslova. Res, ta je presihajoči tatrmán. In prav zabavno je sedeti pred staro leseno Graufovo hišo in opazovati kakšnega žejnega turista. Namreč, ko se pripravi, da bi pil, zmanjka vode. Jezno gleda proti hiši, misleč, da mu kdo nagaja. In ko se tako neodločno obira, ga tatrmán na vsem lepem pljune, se pravi: zalije z močnim curkom vode, ki nekaj časa normalno teče in potem preneha. To se ponavlja v približno enakih časovnih presledkih. Potem žrtvi razložijo, da je to zato, ker je cev, ki je speljana od Anžija, na nekaterih mestih nekaj nižje in tam se naredi zračni mehur, ki zadrži vodo dokler se ne nateče, ker cev ni polna vode. Ko je nižje ležeči del cevi poln, potisne naraščajoča voda po cevi in ko prevaga se pojavijo natega, ki izprazni nižje ležeči del cevi. Naj bo razlaga takšna ali drugačna, dejstvo je, da Graufov tatrmán presiha in zabava goste, ki pridejo na kmečki turizem. Saj te pri Graufu postrežejo z pravimi domačimi dobrotami. Zadnjič, ko sem se vračal od Graufa, mi je neka Mariborčanka rekla, da če vržeš kovance v korito, pomaga pri nesrečni ljubezni, da se dragi vrne, da dobiš boljšega. Pomaga, da je porod srečen in še, ne vem, kakšne želje ti vse ne izpolni. Naj povem, da ko sem ga meril, nisem videl nobenega denarja v koritu. Res pa je, da tudi nisem gledal. Po mojem je to bolj lari fari.

Nekaj pa lahko rečem čisto zagotovo: ta Graufov tatrmán je tudi tak kot je: se pravi z mogočnim lesenim koritom, pokonci stoječo leseno cevjo in mestom v gorici (gorica je ograjen prostor, da živina ne more ven), prvovrsten spomenik kulturne dediščine. In vreden je, da bi ga zaščitili. Se pravi, ko bo potreben obnova, da bi družba dala sredstva, ki bodo potrebna za obnovo. To pa danes ni hec. Pet metrov in pol dolg hlood, debel pa najmanj 70 cm ni šala; posebno, če je to hrast ali hoja. In kje je še delo? In to naj vse plača kmet? Zakaj le? V hiši je pralni stroj in v hlevu napajalnik. Kljub temu bi ga vsaj pri Graufu sami obnovili, če bi le primeren ploh za korito dobili.

VIHARNIK je pred leti šel v akcijo in nam rešil mline. So vsaj na slikah, če jih že ni več ob potokih. Lepo bi bilo, če bi se na podoban način rešil pozabe tudi tatrmán; dokler je še čas.

Marijan MAUKO

Naše zeleno morje — Foto: A. Šertel

NAŠ TRIGLAV

Naša je gora
Triglav
in nikomur je
ne damo

Triglav je bil simbol in znak osvobodilne fronte. Vtisnjen je v slovenski grb. Spominjamo se tudi triogate partizanske kape »triglavke«. Bila je triglavska divizija, formirana oktobra 1943, kasneje preimenovana v 31. divizijo, bil je minersko-sabotažni vod Triglav, partizanska bolnišnica Triglav in partizanska tiskarna Triglav.

Ponosni smo bili in smo na naš Triglav.

Nemci na Drvar
Partizani na Triglav

30. maja letos poteče 44 let, ko je v okupirani Sloveniji na Triglavu zaplapolala naša zastava. Slovensko ljudstvo in partizanska vojska je hitro izvedela za junaštvo v Drvarju, ko je bil napaden naš vrhovni štab.

Na Triglav bomo šli, so rekli. Ne z brigado; temveč izbrana skupina sposobnih planincev. Tako so se odločili.

Ni klonil naš vrhovni štab, ne Drvarčani in borci brigad, ki so pritekale na pomoč, tudi mi ne bomo. Ponesli bomo gor našo novo zastavo in tako proslavili zmago v Drvarju.

V patrolji prostovoljcev, ki se je maja 1944 povzpela na vrh Triglava in razvila našo zastavo so bili: načelnik štaba Gradnikove brigade Oto VRHUNEC — Blaž Ostrovhar (kot vodja), vojni dopisnik Srečko PERHAVEC, bataljonski komisar — Miro PAVLIN iz Nove Gorice, za vodnika pa je bil Martin ŠKANTAR-Žvan iz Bohinjske srednje vasi.

Od vseh živi le še Miro Pavlin.

Bili so brez vrvi, derez, cepinov in toplih vetrovk. S seboj so imeli vsak kos kruha, sira in suhih hrušk. Seveda tudi orožje, vojna je še trajala.

Žvan je poznal vse poti. Bil je gibčen in hiter kot gams, da so mu bili drugi kar prepocasni. Dvajset dni kasneje je padel pri Jelovici.

Srečko je imel zastavo ovito okoli telesa. Podarile so jim jo mladinke iz Srednje vasi. Pritrdili so jo na stolp in zaplapolala je v jutranjem vetru. Prva zastava nove domovine. Zapela je brzostrelka, razpočila se je ročna bomba. Med stenami je odjeknilo in sprožil se je mogočen snežni plaz, ki je bučno zdrvel v dolino Vrat.

Patrulja je bila neizmerno srečna. Kot prvi slovenski partizani so razvili na Triglavu zastavo naše domovine. Povedali so okupatorju in vsemu svetu, da je gora naša, slovenska in da ni nikogar in nobene sile, ki bi nam jo lahko vzela in uničila našo voljo po svobodi in miru.

Jure ŠUMEČNIK

Vir: knjiga Noč v hotelu Park — Jože Vidic

POŠALIMO SE NA SVOJ »RAČUN«

SISTEM NAGRAJEVANJA PO DELU

»Ja, ja... končno smo le dobili tak sistem nagrajevanja po delu, da je resnično vsak nagrajen po rezultatih svojega dela,« pripoveduje Francelj Pepču.

»Od kod pa to veš?« vprašuje Pepč.

»Ja, tako so me poučili vodilni delavci v Lesni in v naši TOZD.«

»Veš, jaz pa tega vseeno ne razumem,« mu potarna Pepč. »Za predviden prispevek sem dobil manj kot ti, za dejanskega še manj, čeprav sva končala isto šolo in delava na podobnih delih. Kakšen pa je sedaj tvoj delež dejanskega prispevka pri rezultatih poslovanja, ga nadalje sprašuje, ali preprosto povedano pri nastali izgubi? Veliko delavcev z enako ali nižjo izobrazbo na podobnih delih je dobilo za predvideni in dejanski prispevek v različnih TOZD zelo zelo različno. Tu se mi zdi, da nekaj le ne štima, Francelj. Na osnovi predvidenega in dejanskega prispevka teh bi pa le morali imeti drugačne rezultate v Lesni, ali se ti ne zdi tako?«

»Kje pa! Ti še vedno tega ne razumeš, mu odgovarja Francelj. Moj predviden in dejanski prispevek je bil zelo velik in končno temu primerno nagrajen! Le tvoj predviden in dejanski prispevek je bil tako majhen, da si dobil zanj še preveč! Ha, ha, ha, ha...!«

S. R.

DOPISUJTE V NAŠE GLASILO

Člani krajevnega odbora ZZB NOV Dolič so se sestali na svoji redni letni programski konferenci. Kritično so pregledali uspeh svojega enoletnega dela in sprejeli program dela za bodoče. Za spomin pa je nastal tale posnetek.

Foto: F. Jurač

VČASIH TUDI TAKO ODLOČIMO

Na predlog skupščine Zdravstvene skupnosti SR Slovenije je tudi naše vodstvo »samoupravno« odločilo, da se spremenjena nadomestila zaradi bolniškega staleža izplačujejo že od 1. 1. 1988, čeprav o tem ni bilo govora niti na zboru delavcev, ne v samoupravnih skupinah po sektorjih itd.

Predlog je nekje skrit (v predalu), mi delavci pa smo že tako navajeni, da vsemu damo prav. Ali ne?

oškodovana

PA ŠE TO

Izvršni odbor konference sindikata Lesne je zaradi likvidnostnih težav delovne organizacije predlagal svojim članom, da »počakajo« na svoj osebni dohodek do 20. aprila.

Vodstvo delovne skupnosti se je odločilo še za varčevalni ukrep: ukinilo je nakup papirnatih brisač za sanitarije.

Prefinjen varčevalni ukrep, ni kaj! Torej, po skupnih službah se »vižajte« ...

član sindikata

MALO ZA ŠALO MALO ZA RES

Na neki ožji samoupravni delegaciji, kjer so delegati razpravljali o pomembni zadevi, o kateri bi moral odločati vsak delavec, je eden izmed delegatov postavil vprašanje: »Kako lahko mi, ki smo danes prvič seznanjeni s predlogom, odločamo v imenu delavcev, ne da bi o tem predhodno vsi razpravljali? Kaj, če vsi delavci niso za tak predlog?«

Dobil pa je odgovor: »Ne delajte iz tega problema. Za podrobnejše razprave nimamo časa. Sicer pa so o tem redlogu vodilni delavci pred nekaj dnevi že razpravljali in se z njim strinjali.« Ko je slišal odgovor, si je dejal: »Ni kaj, res smo postali praktični, tudi v samoupravljanju!«

BERAČ MAKSI »TALIJANSKA FRONTA«

Ljudje se spominjajo razločno gotovih ljudi, ker so bili posebnosti. V takšnem spominu je ostala v naših krajih slika berača, ki smo mu pravili Maksi ali Talijanska fronta!

Bog si ga vedi, odkod neki so mu dali ta priimek? Ali si ga je dal sam, da je v tedanjih časih, ko je še beračil po naših krajih, bil bolj ugleden, ali pa, da smo se ga otroci bolj bali? Narejal je čudne obraze, gledal je tako hudobno kot sam Brdavs na Dunaju. In še nekaj je bilo v njem posebnega: v nos si je vtikal debele žeblje, požiral glaževino, skozi nos in usta vlačil urino verigo. (To je veriga, ki so jo naši dedje imeli zapeto v telovnik). Takšno verigo je Maksi vlačil skozi nos in pri ustih ven. Res, bilo je groza to pogledati. Otroci smo bežali od njega, se ga bali bolj kot samega peklenščaka. Spominjam se, da so matere strašile otroke, da če ne bodo pridni, bodo poklicali Maksija, naj jih poje.

In pomagalo je. Bili smo pridni samo, če so nam starši zagrozili, da bodo poklicali Maksija. Po drugi strani je pa Maksi, seveda, če ga je prišlo, prijel za kakšno delo. Samo, da ni bilo predolgo ali pretežko, ker je med drugim tudi pravil, da ima kilo, da ne more in ne sme težko dvigovati.

Kot sem že povedal, je Maksi tudi rad kaj postoril. Večkrat je kje nacepil drv, sekal streljo, sekal drva, ali pa je pomagal pri kravjih porodih. Tega dela je bil vešč.

Kadar je prišel Maksi v naš kraj, smo ga tudi radi poslušali. Spominjam se, da je imel, naglas bolj trboveljski in rad se je grdo pridušil tako, da so se ženske križale, govoreč: »Grdavš, kličeš samega vruga na pomoč! Ali se nič ne bojiš?« Maksi pa posmehljivo odgovori: »Pokažite mi, mati, pravega vruga, da se bom tudi jaz bal!« Pri tem se je hudomušno smejal. Kot njemu so tudi nam bežala leta otroštva, le da so njemu leta, ki so prihajala, prinašala težave, bolezen; hrbet se mu je upognil in postal je bolj molčec. Nič ni uganjal norčij, ni podil od sebe otrok. Nasprotno, vabil je nas in nam pravil čudne štorije, da me je bilo včasih tako strah, da si, ko je padel mrak, niti pogledati nisem upal, skozi okno. Spominjam se, bilo je med vojno, za časa okupacije, ko je neke noči prespal pri nas.

Naj ga opišem, kakršen je bil takrat! Maksi je bil pravi velikan, ves črn in sršečih oči, ki so kar vrtale v človeka.

Tisti večer sva z materjo, bila sva doma v Kogolski koči, čakala, da povrže krava. Mati je bila vesela, da je še pri hiši poleg nedorašlega mladeniča še moški, ki je močan. In tisti večer se mi je Maksi zdel nekam otožen. Nekaj mu je ležalo na srcu. Ni znal komu povedati, saj ga takrat nihče ni razumel. Ljudje so imeli veliko več drugih skrbi, saj je bil vojni čas. Tudi okna smo morali imeti zatemnjena. Ker je kravi bilo že hudo, se je bilo treba pripraviti na porod. Maksi je rekel materi: »Mati, dajte mi malo bučnega olja, da si bom namazal roko, da ne bo kaj narobe.« In res, še sedaj ga vidim, kako je z močno šapasto roko šel v kravo, se oprl ob svinjski hlev ter počasi, kot je imela krava popadke, privlekel na dan telička. Mati je hvaležno zavzdihnila in se mu zahvalila, ker nama je res pomagal. Drugače bi morali iti po Lipovega očeta ali Lampreta. Ta dva sta bila v vasi in sploh v našem kraju strokovnjaka pri porodu pri govedu. Pozneje smo telička dali kravi, da ga je polizala, nato pa smo ga dali v prazen svinjski hlev. Mati je rekla, da bo počakala, da se

bo krava poravnala. Maksi je rekel: »Mati, kar spat pojdite! Pob pa naj še malo ostane pri meni, da mi bo jabolčnika prinesel, tega imam zelo rad! In res, moja mati mu je tisti večer še poleg jabolčnika skuhalo klobaso, tako, da se je kraljevsko najedel. Spominjam se, ko sem mu nesel to dobroto v hlev, kjer je sedel na molznem stolčku, se mu je obraz ob pogledu na klobaso razlezel v smešek, kar do ušes. Jedel je, kar z dvojnimi tekom. Opazoval sem, kako so zalagaji klobase zginjali v njegovih ustih. Ko se je najedel, je še krepko potegnil iz grče jabolčnik, nato dejal: »Madona, najedel sem se kot sam škof.« Nato se je udobno vlegel, kar poleg krave na steljo, ki sva jo z materjo nanosila že čez dan, da se hlev ne bi ohladil. Nekaj časa sem ga gledal, kako je vlekel cigareto, ki si jo je napravil iz časopisnega papirja. Po žepih je nabral neko prgo, ki je bila podobna vsemu drugemu kot tobaku. Ko je nekajkrat potegnil dim, da je čudno zasmrdelo, se mi je nasmehnil rekoč:

»A vohaš, kako diši, kot bi kadil vražje kremplje.« Tudi jaz sem se ojunčil in ga vprašal, zakaj vam pravijo »Talijanska fronta«. Bobneče se je zasmel. »Ja, v mladih letih sem nekoč zavil tudi dol na Laško. V neki oštariji se je vnel prepir, pa sem se vmešal. Takrat sem bil res močan kot pravi Brdavs in verjemi mi, tako sem zmlatil nekaj Lahov, da so dali petam vetra. Ko je birtinja videla, da sem preprečil še hujše razdejaje, me je čez noč pustila k sebi. Najlepšo ljubezen sem doživel takrat z njo. Ne vem natančno ali sem ji pustil spomin ali ne. Pozneje so mi drugi pravili, da ima otroka z menoj, a na Laško moja noga ni več stopila. Mogoče mi je lahko žal? Kdo bi vedel? Če bi bil vedež, ne bi bil revež, mar ne.« Mlad sem še bil in vse kar mi je tvežal, nisem razumel. Razjezil se je rekoč, da to še ni zame. Povedal mi je nekaj iz svoje mladosti: »Veš, rodil sem se v knapovskih Trbovljah, očetu čevljarju. Zato imam najbrž vedno dobre čevlje. Oče so me učili, da ni še prehudo, če te zebe v život, da so le noge na suhem in toplem. Bilo nas je šest lačnih ust. Trdi časi so bili takrat. Ne morem pozabiti, kako mi je umrla mlajša sestra. Vsa drobna in bledeča je bila, a tako dobrega srca. Ker smo bili bolj slabo oblečeni, je staknila pljučnico. Mati je tekala od sosedo do sosedo, si sposojala denar. Revnejši so dali, petičneži pa so jo na kratko odpravili: »Delati dajte otroke, če jih že imate, pa jih boste lahko preživeli.« Ko je le zbrala za zdravnika denar, je bilo prepozno. Predpisal je sestrici nekakšne kapljice in materi dejal: »Nocoj se bo odločalo, če bo držala do jutra, bo ostala, če ne, bo po njej.« Tako je pač življenje! Denarja pa ni vzel, je že videl našo bedo. Mati je nas otroke spravila v posteljo. Jaz sem jo preprosil, da me je pustila bedeti ob sestrici. Narodila mi je, naj jo zbudim, če bo hotela kaj in šla leč.

Še danes jo vidim, Ankico, kako je vsa gorela od vročine. Lasje so ji padali čez obraz in iz vsakega pramena so tekale potne kaplje. Sredi noči mi je rekla: »Maksi, veš nocoj bom umrla. Pa bi tako rada še živela. Saj sem še otrok. Ti Maksi pa ne smeš biti žalosten!« Ko sem se ozrl po sobi, so vsi spokojno spali. Celo oče in mati sta bila pogreznjena v globok spanec.

Zunaj je bila zimska noč. V dimniku je pisala burja in na šipah naše hiše so cvetele ledene rože. V pečici je brlel ogenj. Tako sva

se z Ankico pogovarjala o marsičem. Dihala je globoko, glas ji je prihajal od nekom daleč. Oči so me motno gledale, solze so nama tekale iz oči; njej od trpljenja, meni od bolečin, zakaj sestra je vedela, da bo nocoj umrla. Slednjič je tudi Ankica zaspala, a moje roke ni spustila. Držala me je močno. Da bi me ne zeblo sem tiho, da je ne zbudim, zlezal k njej v posteljo. Spati si nisem upal. A spanec je bil močnejši od moje volje in sem slednjič sam zadremal.

Zbudila me je tretja ura zjutraj, ker je oče imel uro na uteži in je vsako uro odbila. Ko sem se zbudil, sem pogledal Anko. Tako čudno mirna je bila in vsa spremenjena v obraz. Roka, ki sem jo držal, je postajala hladna. Prestrašen sem tiho poklical mater. Takoj je bila pri nama. Njen jok mi je vse razodel. Sestrice nimam več, umrla je, medtem, ko sva se držala za roke. »Močno Maksijevo telo se je stresalo od ihtenja, ko mi je to pripovedoval. Tudi meni so tekale solze po licu, tako da sva se z Maksijem prišla okrog vratu in oba jokala za njegovo sestro Ankico. Pozneje, ko se je krava poravnala, mi je Maksi velel, naj grem spat. Tudi sam sem že bil zaspan. Poslovala sva se, on je od znotraj zaloputnil hlevska vrata, jaz sem se pa tih prikradel v sobo, kjer je moja sedaj že pokojna, mama globoko spala, vsa srečna, da je bilo pri kravi vse v redu.

Pravili so mi Lampretovi, bilo je že v svobodi, da so Maksija dali v neki dom onemoglih. Celo pisal jim je in pozdravil vse, pri katerih je prenočeval kot berač.

Nocoj, ko zunaj leži pomladna noč, ko ne morem spati, sem vstal in napisal to, naj mladi rod spozna, da so bili nekoč težki časi. A kljub težavam smo znali drugače živeti, biti bolj srečni. Zakaj? Ne vem! Mogoče ve usoda, ki je krojila?

Maksi, kjerkoli že počiva, ostaja nam v spominu vsem, ki smo ga poznali. In tako rečem, da je bil poštenjak in vreden spomina.

Viktor LEVOVNIK

LJUBEZEN

Ljubezen je kot v svetlobi migetajoča zvezda na nebu. Utripa, se svetlika, mi mežika, me vodi v iluzije, skratka, lepa je, a vendar zame nedosegljiva.

Ljudje smo popotniki, ki iščemo srečo, torej iščemo ljubezen.

Vsi ljubimci bi bili srečni, če bi zanje veljal samo »ti« in nikoli »jaz«.

Zmago ČEH

Glasilo VIHARNIK izdaja organizacija združenega dela LESNA Slovenj Gradec, gozdarstvo in lesna industrija r. o. — Ureja uredniški odbor: Jože Mirkac, Jure Šumečnik, Karel Dretnik, Hedvika Janše, Ivan Penec, Vida Vrhnjak, Andrej Šertel, Ida Robnik — Glavni urednik: Andrej Šertel, odgovorna urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek, tehnični urednik: Bruno Žnideršič — Naklada 5200 izvodov — Tisk ČGP Večer Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1988.

Ko ji sežeš v roko, se ti zazdi, da si srečal svojo mater,
pa bi to roko dolgo držal v svoji dlani,
tako je žametna od dela.

Na kratko si pristrize nohte,
saj bo mesila kruh,
lase si poveže v ruto, s škrucci nazaj,
saj bo mesila kruh,
trikrat si umije roke v studenčnici,
saj bo mesila kruh.

Prešteje polena, zakuri v peč in razgrne žerjavico.
Iz vzhajanega testa naredi sedem hlebov,
toliko jih gre naenkrat v peč.
Ko hlebi zarumenijo, zadiši po hiši in zunaj,
saj peče kruh.

Na večer pristavi kvas.
Molče vsuje moka v kadunjo za štirinajst hlebov,
ne odgovori otrokom, zakaj bo danes pekla ponoči.
Vedno je pekla podnevi, največkrat popoldne,
da se je kruh do večera shladil.
Ne odgovori, zakaj bo pekla danes štirinajst hlebov.

Ko vsi pri hiši pospijo, zamesi in zakuri.
Dve peki bo opravila nocoj, dvakrat po sedem, štiri-
najst hlebov.
Ob treh zjutraj, so rekli terenci, pridejo ponj, za
štirinajsto ...

Morda bo šla brigada tam po ozarah,
morda ob robu gozda, če bo mesečine preveč,
morda bo koga poznala,
morda ga bo smela sama deliti.

Je pa res mir nocoj pri hiši in okrog.
Dela zbrano, tudi druga peka se ji posreči:
štirinajst hlebov za štirinajsto!

Saj je moka topla in suha,
še iz predlanske rži.
Saj je lepo žito vsa ta leta.
Njive so spet polne kopic,
kot bi bile trikrat požegnane:
trikrat z gnojem in trikrat z znojem.

Še pred zoro so prišli,
še pred zoro so odšli ...

Letos je tega natanko štiriinštirideset let.

Andrej Šertel

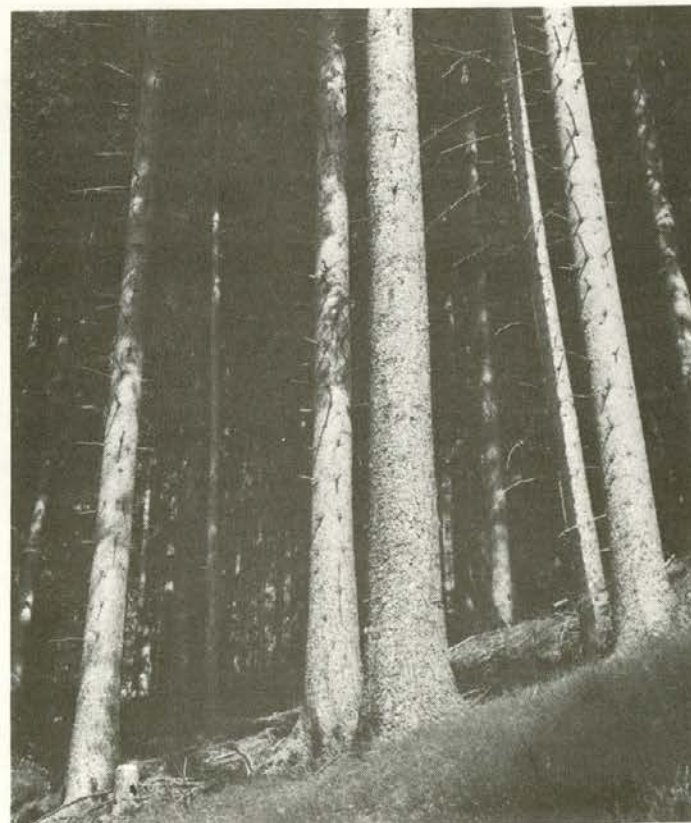
PREBERI IN NE POZABI!

NEZNANJE
NEZAJINTERESIRANOST
NEPREVIDNOST
RAZTRESENOST
NEUPORABLJANJE ZAŠČITNIH SREDSTEV IN
NAPRAV
NEUPOŠTEVANJE VARNOSTNIH PREDPISOV
ZALETAVOST
= ČLOVEŠKI FAKTOR = NEZGODA
NESREČA
INVALIDNOST
SMRT

Rok GORENŠEK

Macesen na skali, foto: F. Jurač

Pomlad je v tleh odprla pipe sladkih sokov do sleherne iglice v krošnjah, foto: A. Šertel

Kulinarična razstava v slovenjegraški Nami, foto: F. Jurač

Koroški gostinci so se letos že 18. srečali na svojem že tradicionalnem srečanju gostincev koroške regije. V restavraciji slovenjegraške Name so pripravili skrbno urejeno in zanimivo kulinarično razstavo, srečanje pa so zaključili s športnim tekmovanjem. Naš posnetek je iz razstave v slovenjegraški Nami.

Foto: F. Jurač

»Kmečka mešana jed«. Jedi je pripravil aktiv kmečkih žena-zadružnic. Foto: F. Jurač

BOLNIK

Ko usoda je hotela,
da v bolnico sem šel,
zdraviti bolezen težko,
ker pač rad bi še živel.

Narava zunaj se prebuja,
se vse pomladi veseli,
jaz na okno se naslanjam,
v daljavo uprte so oči,
misli moje pa hitijo
oj, domači, kje ste vi.

Vsak dan mislim na domače,
kdaj bom že med vami spet,
sem kot ptiček brez peruti,
sem med štiri stene ujet.

Ponoči pač ne morem spati,
mislim samo le na dom,
kdaj bo prišla tista ura,
da domov se vrnil bom.

Gledam vso brstečo drevje,
ki raste okrog bolnice,
pod njim pa med zeleno travo
drobno cvetje že cvete.

Kakor v jutru rosna trava
meni rosne so oči,
ker me ta bolezen kruta
iz objema ne spusti.

Kdor je zdrav se ne zaveda,
da bogastvo on ima,
to bogastvo pa je večje,
kot vsi biseri sveta.

Ivan Hamun

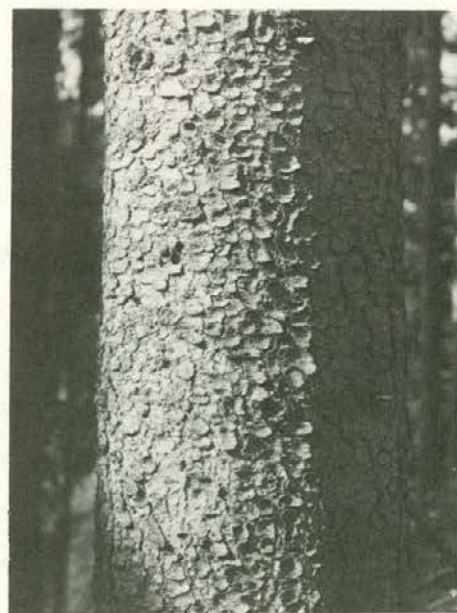

Foto: A. Šertel